

5.4.4 ESTAT DE LES MASSES FORESTALS

Es disposa d'informació sistemàtica i periòdica de l'estat de les masses forestals. En primer lloc existeix una xarxa a nivell estatal i de la Unió Europea que controla l'estat dels boscos a certes parcel·les seleccionades. A més a més la Direcció General de Biodiversitat du un control d'aquest mateix estat, en una major extensió. Aquest control és molt acurat i anual en el cas de les plagues. Una de les principals amenaces que afecten a la salut dels boscos de les Illes Balears és l'acció de les plagues forestals. La sequera, la contaminació atmosfèrica, les tempestes, també afecten a l'estat de les masses forestals i solen facilitar l'atac de les plagues.

5.4.4.1 ESTAT DE SALUT DELS BOSCOS: DEFOLIACIÓ I XARXES DE SALUT FORESTAL EUROPEES

Un dels índex sovint més usats per a definir l'estat dels boscos és el grau de defoliació. La copa arbòria i, per tant, el percentatge de defoliació, és un bon indicador de l'estat de salut dels boscos, doncs el seu estat varia en funció de l'edat dels arbres, els extrems climàtics, els factors biòtics com plagues i malalties i la contaminació atmosfèrica¹

Un dels primers programes europeus centrat en la determinació de la salut dels boscos és la Xarxa CE de nivell I de seguiment de danys a les muntanyes. Els antecedents d'aquest programa es remunten a mitjans de la dècada dels anys 80, quan s'estableix el Programa de cooperació internacional per a l'avaluació i seguiment dels efectes de la contaminació atmosfèrica en els boscos a nivell europeu, com a resposta a la preocupació generada en relació al deteriorament progressiu de la salut dels boscos del continent, sembla que relacionada de forma molt directa amb la contaminació atmosfèrica. Un any després, al 1986, la Comunitat Europea aprova el Programa de protecció dels boscos contra la contaminació atmosfèrica (Reglament CEE 3528/86). Les activitats de seguiment dutes a terme s'han recollit dins les successives resolucions (S1 d'Estrasburg, 1990; H1 de Helsinki, 1993; L2 de Lisboa, 1998; 4ª Conferència Ministerial de Viena, 2003). Des de 1987 els treballs estan regulats en base a la Normativa Comunitària 1696/87 de metodologia d'avaluació de copes i posteriors modificacions. En l'actualitat, formen part de la xarxa 39 països².

L'anàlisi dels resultats que es desprenen del seguiment d'aquest Programa permeten fer-se una idea de les variacions espacials i temporals de l'estat de salut dels boscos europeus, i la seva relació amb els diferents agents possibles causants d'estrès, entre els que cal destacar la contaminació atmosfèrica.

Malgrat a nivell de l'Estat Espanyol la xarxa es va posar en marxa entre 1987 i 1988, no va ser fins els anys 1999 i 2000 en que es va definir tal com els coneixem ara, composta per 620 punts de mostreig, els quals inclouen 14.880 arbres.

A les Balears comptem amb 2 punts de mostreig a Eivissa, 2 a Menorca i 5 a Mallorca. L'únic que aporta informació de l'estat de les frondoses de les Illes és el situat a Lluçmajor, metre que la resta estan situats a zona de coníferes.

Les tres espècies en anàlisi a les Balears són *P. halepensis* (73,1% dels peus estudiats), *Olea europaea* (17,6 %) i *Quercus ilex* (6,5%), d'un total de 216 arbres mostrejats³.

¹ Estado de los Bosques en Europa, 2006. Informe ejecutivo.

http://www.mma.es/secciones/biodiversidad/montes_politica_forestal/sanidad_forestal/pdf/informe_ejecutivo_2006.pdf

² Manual Red CE de Nivel I (Red de Seguimiento de Daños en los Montes. Ministerio de Medio Ambiente, 2007).

³ http://sanitatforestal.caib.es/documents_sanitat/altres_sanitat/Informe%20ISLAS%20%20BALEARES-06.pdf

De cada un dels arbres inclosos en el punt de mostreig es fa un anàlisi del seu grau (o percentatge) de defoliació respecte a un arbre de la mateixa espècie sa; posteriorment es pot obtenir el grau de defoliació mitjana de cada punt de mostreig en funció dels percentatges de defoliació dels peus estudiats.

	2002	2003	2004	2005	2006
Eivissa Oest	1		1	1	1
Eivissa Est	2		1	2	2
Llucmajor (frondoses)	2		2	2	2
Badia de Palma	2		1	1	2
Tramuntana 1(Sud)	2		2	2	1
Tramuntana 2 (Nord)	1		1	1	1
Alcúdia	2		1	1	1
Ciutadella	1		2	2	2
Es Mercadal	2		2	2	2

TAULA 5.I. Dades del grau de defoliació mitjana dels 9 punts de control de les Balears

Font: Ministeri de Medi Ambient⁴.

Els graus de defoliació que es contemplen són:

0_ defoliació nul·la	0-10 %
1_ defoliació lleugera	11-25%
2_ defoliació moderada	26-60%
3_ defoliació greu	>60%
4_ arbre sec / mort	100%

Les revisions corresponents a l'any 2006 a les Balears es van dur a terme durant el mes de juny. La seva principal finalitat és revisar l'evolució de la defoliació i decoloració dels boscos de les Illes i determinar-ne els agents causants. A més, també es pretén identificar possibles plagues i malalties.

La defoliació mitjana per l'any 2006 se situa en un 28,01% (considerada moderada). Si s'analitza la situació en funció de les espècies, s'observa que destaquen per la seva elevada defoliació *Olea europaea* (30,53%) i *Pinus halepensis* (28,07%). I si s'analitza en funció del nivell de defoliació, es detecta que la major part dels arbres presenten una valors compresos entre l'11 i el 25% (defoliació lleugera), mentre que el *P. halepensis* i *O. europaea* destaquen especialment dins el grup de defoliació moderada (de nivells situats entre 26 i 60%), presents també a l'interval de defoliació greu (>60%). També s'han detectat peus de pins morts degut a tales i a l'acció de coleòpters escoltíds.

Els resultats obtinguts des de l'any 2001 fins al 2006 mostren un progressiu descens de la defoliació mitjana de *Olea europaea*, la qual queda estabilitzada en valors pròxims al 30%. Durant el mateix període, els valors de defoliació en *P. halepensis* es mantenen entre el 25 i el 30%. Finalment, la defoliació mitjana en alzina es manté pròxima a valors del 15% amb lleugeres variacions degudes a la presència puntual d'individus tallats o cremats o per l'acció d'alguna plaga (en el cas del 2006 el valor de defoliació s'aproxima al 20% per aquesta causa).

⁴ Manual Red CE de Nivel I (Red de Seguimiento de Daños en los Montes. Ministerio de Medio Ambiente, 2007).

Per una altra banda, la decoloració mitjana es manté en valors inferiors a 0,2 per a *Olea europaea* i és nul·la en el cas de l'alzina. S'observa un increment d'aquest paràmetre en el cas del *P. halepensis* entre els anys 2004 i 2005 a causa de la sequera.

En general, es pot afirmar que els agents que principalment afecten a la salut dels boscos de les illes en els darrers 6 anys han estat: la sequera (especialment en el cas de *Pinus halepensis*), els incendis, el temporal del 2001, alguns insectes com el banyarriquer o *Cerambyx cerdo* (en alzines) i fongs com *Ceratocystis ulmi* (en oms).

L'estat dels boscos durant l'any 2006 va estar molt influenciada per la sequera de la tardor de l'any 2004 i dels temporals de l'hivern 2004-2005, així com per la presència d'algunes plagues com el banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) (plaga que està arribant a una situació alarmant) i l'eruga de l'alzina *Lymantria dispar* (principalment a Menorca i de forma puntual a la zona d'Artà de Mallorca (en alzines), la processionària del pi (*Thaumetopoea pityocampa*) (especialment a Menorca i a Mallorca, on existeixen zones amb atacs de nivell 3 a la zona de Lluçmajor, Llevant i SE de l'illa), els perforadors de la família dels escolítids com *Tomicus destruens* i *Orthomicus erosus* en pins (detectats a la zona nord de Mallorca i Santa Ponça) i *Phloeotribus scarabaeoides* en ullastre. Alguns fongs afectaren als pins (*Sirococcus* sp., i *Thyriopsis halepensis*, localitzats a l'interior de Mallorca) i a *Olea europaea* (*Verticillium* sp.). L'acció dels herbívors (cabres principalment) també afecta al creixement de l'ullastre i l'alzina.

Així mateix, l'Estat Espanyol també forma part de la Xarxa CE nivell II o Sistema paneuropeu per al seguiment intensiu i continu dels ecosistemes forestals. Es tracta d'una xarxa de parcel·les distribuïdes en els ecosistemes forestals considerats més representatius a les quals es fan controls dels nivells de defoliació, decoloració i d'infestació de les principals plagues, així com mesures per a la caracterització de la massa forestal, la vegetació en general, el sòl, el clima, la composició química de l'aigua de pluja i de les aigües de drenatge. El seu funcionament està regulat pel Reglament comunitari 1091/94⁵.

A les Balears hi trobem dues parcel·les, la 41Ph de *Pinus halepensis* i la 40Qi de *Quercus ilex*. La primera de les parcel·les està situada al municipi d'Alcúdia, mentre que la segona s'ubica a Escorca⁶.

5

http://www.mma.es/portal/secciones/biodiversidad/montes_politica_forestal/sanidad_forestal/actividades_y_tareas/red_ce_nivel2/parcelas_red_ce_II.htm

http://www.mma.es/portal/secciones/biodiversidad/montes_politica_forestal/sanidad_forestal/actividades_y_tareas/red_ce_nivel2/pdf/40qi05-.pdf,
http://www.mma.es/portal/secciones/biodiversidad/montes_politica_forestal/sanidad_forestal/actividades_y_tareas/red_ce_nivel2/pdf/41ph05-.pdf

5.4.4.2 PLAGUES FORESTALS

Les principals plagues forestals apareixen a la següent taula.

Espècie atacada		Plaga	
Pins	<i>Pinus pinea</i> <i>Pinus halepensis</i>	Processionària del pi	<i>Thaumetopoea pityocampa</i>
		Perforador del pi	<i>Tomicus destruens</i> <i>Orthotomicus erosus</i>
Alzina	<i>Quercus ilex</i>	Banyarriquer de l'alzina	<i>Cerambyx cerdo</i> ssp. <i>mirkebii</i>
		Eruga peluda de l'alzina	<i>Lymantria dispar</i>
Garballó i altres palmeres	<i>Chamaerops humilis</i>	Eruga barrinadora del garballó	<i>Paysandisia archon</i>
Palmeres	<i>Washingtonia</i> spp. <i>Phoenix</i> spp. ...	Becut vermell de les palmeres	<i>Rhynchophorus ferrugineus</i>
Tamarell	<i>Tamarix</i> spp.		<i>Coniatus repandus</i> , <i>C. deyrollei</i> , <i>C. Suavis</i>

TAULA 5.II. Principals plagues forestals de les Balears

Font: Servei de Sanitat Forestal. Conselleria de Medi Ambient⁷

La **processionària del pi** està estesa per tots els pinars de Mallorca i Menorca des de fa anys. Entre el 2003 i el 2004 un total de 87.442 ha de pinar de Mallorca i Menorca estaven afectades, de les quals el 63 % estava en situació d'afectació severa.

El control de la plaga a les Illes Balears es fa amb lluita integral, però predomina la lluita biològica (trampes de feromones, eliminació de bosses de forma manual) i tractament aeri amb *Bacillus thuringiensis* var *kurstaki*.

Els majors canvis respecte aquesta plaga en els darrers anys s'han produït a les Pitiüses. Eivissa va quedar lliure d'aquesta plaga fins l'any 1975 en què es va detectar la seva presència. Especialment durant els darrers anys, s'han aplicat mètodes de control de tot tipus, molt intensos, per tal d'evitar que l'illa fos ocupada en tota la seva extensió i amb una població estable i elevada. De fet fins al 2006 l'illa va ser "zona exempta" d'aquesta plaga, però l'any 2007 ja s'ha declarat com a illa no exempta de processionària per part del Comitè Fitosanitari Nacional. Actualment el nivell d'infestació és el més baix (0) dins la consideració de plaga. Les captures de 2006 mostren una tendència a l'alça amb risc de produir-se una explosió demogràfica en els propers anys⁸.

Formentera va ser "zona exempta" de processionària fins el 2006. El 2007 s'ha detectat la presència de la plaga a l'illa. Pel nivell de població present, la introducció no ha estat recent. Degut a la seva distribució i l'extensió de l'illa, cal considerar que tota Formentera està afectada⁹.

El **banyarriquer** (*Cerambyx cerdo*) és espècie protegida a nivell europeu (Conveni de Berna), mentre que a Mallorca és una plaga. S'intenta desprotegir

⁷ Servei de Sanitat Forestal, Direcció General de Biodiversitat. <http://sanitatforestal.caib.es/>

⁸ Historia de la procesionaria del pino (*Thaumetopoea pityocampa* Den. & Schiff.) en Ibiza. Actuaciones de control y situación actual (2006) Luis NÚÑEZ. V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears (2008)

⁹ Presencia de la procesionaria del pino (*Thaumetopoea pityocampa* Den. & Schiff.) en Formentera (2007). Luis Núñez. V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears (2008)

aquesta espècie només a Mallorca de forma temporal, per tal de poder tractar-la com una plaga.

L'eruga de *Lymantria dispar* s'alimenta de fulles i rebrots de l'alzina (*Quercus ilex*) però també d'altres espècies de *Quercus* i frondoses. Si la defoliació és molt intensa i es combina amb circumstàncies adverses (debilitat, sequera,...) pot produir la mort de nombrosos exemplars. Durant la primavera de 2007 algunes zones de Menorca es varen veure afectades per aquesta plaga de forma molt intensa. Les defoliacions eren de fins al 35% de les masses d'alzinar, afectant també a urbanitzacions que viuen a les mateixes zones. La plaga ha afectat més de 4.700 hectàrees d'alzinars, la major part en un grau de defoliació màxim. El Consell Insular de Menorca i la Conselleria de Medi Ambient de la CAIB arribaren a l'acord de dur a terme, per primer cop en l'illa de Menorca, un tractament massiu amb producte insecticida¹⁰.

En relació a les malalties (**fongs**) que poden afectar a les espècies arbòries de les Balears, es disposa de molt poca informació degut sobre tot a la falta d'infraestructures (és a dir, de laboratori especialitzat); per aquesta raó, només es pot afirmar que, *amb certa probabilitat*, els següents fongs són presents a les Illes:

Espècie	Família	Localitat i data	Dany	Probabilitat de trobar-lo
<i>Sphaeropsis sapinea</i>	<i>Deuteromycotina</i>	Porreres 29/11/04	Deformacions a branques i copes	Mitjana-Alta (40-80%)
<i>Lophodermium pinastri</i>	<i>Rhytismataceae</i>	Porreres 14/02/04	Defoliació d'acícules	Mitjana-Alta (40-80%)
<i>Botryosphaeria stevensii</i>	<i>Botryosphaeriaceae</i>	Menorca novembre 2002	Regressió de les branques joves de <i>Quercus ilex</i>	Mitjana-Alta (40-80%)
<i>Cyclaneusma niveum</i>	<i>Rhytismataceae</i>		Caiguda de les acícules del pi	Baixa-Mitjana (20-40%)
<i>Mycosphaerella pini</i>	<i>Mycosphaerellaceae</i>		Afecta a les acícules del pi	Mitjana-Alta 40-80%
<i>Thyriopsis halepensis</i>	<i>Mycosphaerellaceae</i>		Afecta a les branquetes de les acícules dels pins, els quals en són molt sensibles en èpoques d'estrés hídric	Molt alta (80-100 %)

TAULA 5.III. Probables malalties fúngiques que afecten als boscos de les Illes balears

Font: Servei de Sanitat Forestal. Conselleria de Medi Ambient¹¹

A part d'aquestes malalties, cal destacar-ne dues que han estat més estudiades i de les quals es té un coneixement una mica més profund. Una d'elles és la coneguda **grafiosi de l'om** malaltia fúngica (*Ceratocystis ulmi*) introduïda des d'Àsia durant la I Guerra Mundial i transmesa per les espècies de coleòpter *Scolytus scolytus*, *S. kirchi* i *S. Multistriatus*. Les espores tòxiques segregades pel fong provoquen l'obstrucció dels vasos conductors de l'arbre i l'enverinament de les fulles, arribant a causar la mort de l'arbre¹².

¹⁰ Sandra CLOSA SALINAS (1) i Luis NÚÑEZ VÁZQUEZ(2). V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears (2008). 174 Soc. Hist. Nat. Balears. Control de la plaga de l'eruga peluda (*Lymantria dispar*). Menorca 2007

¹¹ Servei de Sanitat Forestal, Direcció General de Biodiversitat. <http://sanitatforestal.caib.es/>

¹² http://sanitatforestal.caib.es/documents_sanitat/altres_sanitat/actuaciones_enfermedades.pdf

La malaltia coneguda com la **seca de l'alzina** és especialment greu a Menorca. Malgrat s'han fet nombrosos estudis, encara no es coneixen totes les causes que la provoquen, encara que se pressuposa que té a veure amb la presència d'una o varies espècies de fongs que es veuen afavorides per unes condicions ambientals adverses per a la vegetació¹³.

Darrerament (2007) l'administració pública ha realitzat una sèrie de prospeccions fitosanitàries per plagues de quarantena, que s'afegeixen als controls obligatoris dins el Sistema paneuropeu per al seguiment intensiu i continu dels ecosistemes forestals (Xarxa CE nivell I) i nivell II. La coordinació d'aquestes tasques és de la Direcció General d'Agricultura del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, encara que les tasques de recol·lecció de mostres correspon a la Conselleria de Medi Ambient. Posteriorment han de ser enviades a la Conselleria d'Agricultura del Govern de les Illes Balears o al laboratori de referència nivell estatal.

5.4.4.3 ACTIVITATS EXTRACTIVES

L'extracció de fusta dels boscos és una pressió sobre els sistemes forestals. Tot i així, a les Illes Balears és una activitat de relativa poca importància econòmica.

UP = utilitat pública	M ³ de fusta						
	Propietat pública				Propietat privada		Total m ³
	Estat		Entitats locals		Particulars	Empreses	
	UP	No UP	UP	No UP			
Fronzoses	0.68	1.03	0.21	0.96	1021.69	76.17	1.100.74
Dels 1100.74, 0.06 corresponen a <i>Populus</i> sp; 651.28 a <i>Quercus ilex</i> i <i>Q. Suber</i> i 449.40 a "altres fronzoses"							
Coníferes	26.83		151.62	8.49	4208.13	2.689.62	7.084.69
Dels 7084.69 totals tallats, 7076.13 són de <i>Pinus halepensis</i> i la resta (8.56) són "altres coníferes"							
Totals	27.51	1.03	151.83	9.45	5229.82	2.765.79	8.185.43

TAULA 5.IV. Talls de fusta 2005

Font: Ministeri de Medi Ambient¹⁴

El pi és la principal fusta explotada seguida per l'alzina. En tot cas, 8.000 m³ representen molt poc davant els 7,5 milions de m³ que s'estima hi ha a les illes (TAULA 5.XXIII).

5.4.5 PRESSIÓ RECREATIVA

Les pertorbacions degudes a la pressió recreativa poden ser importants en certs ambients i llocs concrets. Als espais de vegetació terrestre les voreres dels camins més freqüentats –sigui a peu o en vehicles- i les zones en què les persones passegen i es dispersen presenten danys i manca de plantes. Les bicicletes de muntanya, els vehicles tot terreny: s'introdueixen per camins de muntanya, provoquen erosió, l'eliminació de la vegetació i la compactació del sòl. També s'incrementa el risc d'incendi. Les àrees recreatives existents no són suficients i sovint pateixen molta pressió.

¹³ http://sanitatforestal.caib.es/documentos_sanitat/altres_sanitat/actuaciones_enfermedades.pdf

¹⁴ Anuario de estadística forestal 2005. Ministerio de Medio Ambiente.

Ambients petits i freqüentats com ara fonts, basses, límits de zones humides, coves, poden patir fortes perturbacions per part de visitants. És el cas de son Real, na Borges, son Bou, ses Salines d'Eivissa i Formentera, les zones humides de Mondragó.

Alguns dels espais més pressionats són les platges i zones dunars associades. El nombre de persones –i vehicles- que hi poden accedir durant l'estiu és immens. Tampoc es pot oblidar les activitats de neteja i gestió de platges i dunes per part d'ajuntaments i empreses concessionàries. Aquest és un dels ambients més estudiats. Cal citar els casos d'es Comú (Muro), es Trenc, son Bou, sa Canova, Mondragó, Cala Tirant.

Les visites indiscriminades o irrespectuoses a coves i cavitats poden provocar perturbacions irreversibles sobre les formacions rocoses i sobre els hàbitats característics.

Manca molta informació sobre aquestes perturbacions degudes a les activitats lúdiques. Estudis indiquen increments de fins al 17% (Sa Calobra) o 12% (Es Trenc) anual en l'afluència de visitants als espais naturals en cotxes¹⁵. El 82,3% dels residents de Mallorca visiten, al menys una vegada, els boscos de l'illa per acabar, com a mínim, dinant i passejant¹⁶. La gent puja a la muntanya per que no existeixen parcs periurbans ni suficients àrees recreatives que permetin disminuir la pressió sobre el bosc.

5.4.6 ALTRES PERTORBACIONS DELS HÀBITATS

És difícil enumerar totes les possibles accions que poden pertorbar els ambients terrestres. Evidentment no afecten superfícies tan importants com un incendi forestal, la transformació en un sòl agrícola o urbà, o l'efecte d'una plaga forestal. Però el valor d'un ecosistema o hàbitat no es limita a la seva extensió, sinó que també té a veure amb la seva escassetesa i la seva fragilitat. A continuació s'exposen algunes d'aquestes pressions i impactes:

- Abocament de residus. Els torrents i els límits de zones humides són punts habituals d'abocament il·legal de residus. El mateix passa a algunes entrades de coves o avencs. Els residus contaminen sòls i aigües.
- Pertorbacions a l'aportament natural d'aigües. Tots els hàbitats lligats a l'aigua –zones humides, torrents, fonts, coves, aqüífers, prats humits...- pateixen l'efecte de la manca d'aigua per sobreexplotació dels aqüífers (veure Cap.3.5.1.).
- Degradació de la qualitat de les aigües naturals. Així mateix pateixen la mala qualitat de les aigües de les depuradores, de vessaments accidentals i contaminació difusa de nutrients i pesticides deguda a activitats agrícoles (veure Cap.3.5.2.). Per exemple s'han produït abocaments reiterats d'aigües fecals a les Salinetes de Can Picafort (Parc Natural de s'Albufera de Mallorca), procedents de l'estació impulsora d'aigües residuals propera. L'Albufera, l'Albufereta, Son Bou, Son Bauló, Cala Galdana i les Feixes pateixen pressions per contaminació de les aigües, així com tots els torrents que reben aigües de depuradora o aigües residuals.
- Un altre problema molt important per al desenvolupament i expansió dels ecosistemes forestals és la pressió deguda a les cabres salvatges i assilvestrades (veure Cap.6.4.7.6.). Es desconeix la xifra de cabres salvatges i assilvestrades però el seu impacte és molt important.
- Cimentació de voreres de torrents i zones humides.

¹⁵ Diario de Mallorca 10/11/2004

¹⁶ Lluís Gómez-Pujol; Antoni Riera Font; Àngel Bujosa Bestard. CRE, Documents de treball 2007/6

- Construcció de vials i edificacions a les zones amb vegetació natural.
- Neteja mecànica i dràstica de torrents.
- Activitats extractives a sistemes naturals.

Pràcticament totes les zones humides i els sistemes dunars que queden, els petits ambients aquàtics i moltes coves, pateixen fortes pressions que dificulten la supervivència i el funcionament natural d'aquests ecosistemes degut a la seva fragilitat.